

Polecenia podsumowujące

1. Wyjaśnij, czym był absolutyzm oświecony.
2. Opisz wpływ reform Piotra I na społeczeństwo rosyjskie.
3. Oceń, czy rządy i reformy Fryderyka II oraz Józefa II były zgodne z programem monarchii oświeconych. Odpowiedź uzasadnij.

Sąsiedzi Rzeczypospolitej –
Rosja, Prusy i Austria

Podsumowanie

30

Absolutyzm oświecony

Władca pierwszym sługą państwa, reformy w myśl racjonalizmu i laicyzacji.

Reformy Piotra I w Rosji

Rozbudowa armii i budowa silnej floty.
Likwidacja Dumy Bojarskiej i wprowadzenie Senatu Rządzącego.
Podział kraju na gubernie.
Opracowanie tabeli rang określającej hierarchię urzędniczą i wojskową.
Rozwój szkolnictwa: obowiązek kształcenia dla chłopców od 10. do 15. roku życia, powstanie szkół wojskowych kształcących kadrę oficerską (morskich, artyleryjskich, inżynierskich).
Podporządkowanie carowi Cerkwi prawosławnej.
Zakładanie nowych fabryk, wzorowanie się na krajach Europy Zachodniej.
Europeizacja społeczeństwa.
Reforma kalendarza (kalendarz juliański) i pisma (grażdanka).

Reformy Katarzyny II w Rosji

Przejęcie majątku Kościoła prawosławnego przez państwo.
Potwierdzenie dawnych praw szlachty rosyjskiej.
Podział kraju na nowe gubernie.
Rozrost terytorialny państwa po wojnach z Turcją i rozbiorach Polski.

Reformy Fryderyków w Prusach

Rozbudowa i modernizacja armii.
1701 – powstanie Królestwa Prus (Fryderyk I).
Dążenie do upowszechnienia edukacji dzieci w całym państwie.
Kodyfikacja prawa i reforma sądownictwa (zniesienie tortur).
Rozwój manufaktur – produkcja na rzecz armii i władcy.
Srowadzenie imigrantów (głównie religijnych) w celu poprawy sytuacji społecznej i gospodarczej po wojnie siedmioletniej.

Reformy Marii Teresy i Józefa II w Austrii

Ujednolicenie systemu administracyjnego w czasach Marii Teresy.
Powstanie silnego i sprawnego korpusu urzędniczego.
Wprowadzenie jednolitego podatku dochodowego dla wszystkich bez względu na pochodzenie.
Józefinizm – podporządkowanie Kościoła władzy państwowej.
Konfiskata dóbr kościelnych przez państwo.
1781 – wydanie przez Józefa II edyktu o tolerancji.
1781–1785 – ustawy znoszące poddaństwo chłopów w monarchii Habsburgów.

Polecane publikacje

P. Berglar, *Maria Teresa*, tłum. A. Marcinek, Warszawa: Oficyna Historii XIX i XX wieku, 1997.
S. Salmonowicz, *Fryderyk Wielki*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2006.
H. Troyat, *Piotr Wielki: geniusz i szaleństwo*, przekł. B. Przybyłowska, Warszawa: Wyd. Amber, 2018.

